Het is een keer genoeg

Het Combiteam Aanpak Facilitators van de Belastingdienst gaat inmiddels al meer dan een jaar gebukt onder onjuiste aantijgingen en beschuldigingen. Dat gebeurt vooral in de media en door enkele politici. Het ergste daarbij is dat onze werkgever zich tot op heden niet geroepen heeft gevoeld om dit geargumenteerd tegen te spreken. Het team is te lang in de steek gelaten door de eigen werkgever. Omdat niemand onze kant van het verhaal vertelt, doen we dan nu dan maar zelf. Wij vinden dat onze collegae daar recht op hebben.

Toen er vanaf 2018 vragen kwamen vanuit de Kamer over problemen bij een dossier bij Toeslagen werd het combiteam, maar ook een aantal hoofdrolspelers in het Toeslagendossier over de periode waarover de vragen werden gesteld (2013-2016) niet gevraagd om een toelichting, reactie of om uitleg. Het combiteam heeft met lede ogen aangezien dat de beeldvorming steeds verder negatief werd, waarin de naam van het combiteam steeds verder te grabbel is gegooid. Het absolute dieptepunt was dat vlak voor hemelvaart 2019 in de media zelfs werd gesteld dat het onderzoek CAF 11 onder valse voorwendselen zou zijn opgestart. Dit is voor het team HET moment geweest om zichzelf in het dossier te knokken en ongevraagd op papier te zetten wat het verloop is geweest van de zogenaamde CAF 11 zaak. Hiermee is in Den Haag weinig gedaan. Op de themapagina van de Belastingdienst (zie beeldkrant) wordt tot op de dag van vandaag slechts gemeld dat de aanleiding voor het onderzoek was gelegen in GGD rapporten. Die waren er ook. Maar er zijn aanmerkelijk meer redenen geweest om deze zaak nader te gaan bekijken. Zo was sprake van een hoge mate van opvang in familiesfeer (hoger risico) en werden verhoudingsgewijs veel hoge uren geclaimd. Daarnaast was er een melding op de website van een gastouderbureau dat wegens fraude werd onderzocht door de FIOD dat men verwees naar het gastouderbureau dat nu bekend staat als de CAF 11 zaak als de plaats waar men terecht kon. In het rapport van Donner wordt dit overigens ook genoemd. Men bespreekt daar letterlijk de zaak B.

Kortom: Er was bij CAF 11 meer dan voldoende aanleiding om in de actualiteit te gaan kijken bij een aantal gastouders. Er zijn er 16 geselecteerd voor nader onderzoek. Uit de waarnemingen ter plaatse bleek dat in 7 gevallen de opvang al gedurende langere tijd was gestopt, terwijl de toeslagaanvraag nog doorliep. Bij 5 gevallen bleek dat er concrete aanwijzingen waren dat er onjuiste uren werden geschreven, bijvoorbeeld omdat de urenstaten al voor het hele jaren waren voor ingevuld, al maanden niet waren ingevuld of een verantwoording daarvan ter plaatse ontbrak. Kortom bij 12 van de 16 bezoeken was duidelijk iets mis, nog los van het feit dat er slechts incidenteel werd geconstateerd dat er daadwerkelijke opvang van kinderen plaatsvond. Deze bevindingen zijn teruggekoppeld aan Toeslagen. Bij Toeslagen is beslist wat er met deze dossiers van de individuele ouders verder zou moeten gebeuren.

Dat brengt ons bij het volgende punt: Als je de media moet geloven is het CAF team voor Toeslagenzaken zelfstandig aan de haal gegaan en heeft dat team de beslissingen genomen. Dat is onjuist, wat nu ook eindelijk bevestigd wordt door het ADR rapport en in veel mindere mate door de commissie Donner. Zaken waar het combiteam naar werd geacht te kijken werden geselecteerd door en bij Toeslagen zelf. De commissie Donner stelt dat wij ook eigen zaken op hebben gestart, maar dat was niet mogelijk. Het Combiteam kon pas iets opstarten, nadat dit akkoord was voor Toeslagen. Pas als Toeslagen een zaak aandroeg en daarbij cijfers aanleverde over de populatie kon het CAF team aan de slag. Dat de commissie Donner dit schrijft komt door het feit dat ze heel veel over ons schrijven, maar nog nooit met ons gesproken hebben. Hoor en wederhoor is hier volstrekt niet toegepast.

De passage in het rapport van Donner bij 5.2.2. is geheel onjuist. Daar staat als verbetermaatregel dat sinds midden 2018 een CAF onderzoek dat betrekking heeft op toeslagen alleen met instemming van Toeslagen kan worden gestart. Tenenkrommend en tergend. Enerzijds insinueert dit dat het aan ons zou liggen dat het voorheen fout ging en er nu betere controle zou zijn omdat Toeslagen het voor het zeggen heeft. Wat een onzin ! Ieder CAF onderzoek vanaf de aanvang in 2013 kon alleen maar als Toeslagen daar een opdracht voor gaf. Dat is altijd zo geweest.

Verder hebben we grote moeite met het 1 op 1 aan elkaar verbinden van de CAF werkwijze aan vooringenomenheid. Het CAF werk ging niet persé over fraude (het is een toezichtsteam) en kon in de actualiteit heel snel vaststellen of er gegeven de signalen die er lagen wel of niet iets aan de hand was. In 2015 bijvoorbeeld staat in ons jaarverslag gewoon opgenomen dat bij controle bij 7 van de 30 instellingen er per saldo nauwelijks iets aan de hand was. Dat is niet vooringenomen. Dat is controleren in de actualiteit en dit vertalen naar risico's die er gelopen worden. Daar hield het CAF werk ook op, niet meer en niet minder. Onze rol in dit hele dossier was zeer bescheiden, en alle publicaties (ook die van Donner) doen het tegenovergestelde vermoeden.

In alinea 5.3.2. staat de volgende (on)zin: " het verklaart ook waarom bij een "gezaghebbende" instructie van het CAF-team om de betaling van voorschotten stop te zetten, geen van de uitvoerders zich heeft afgevraagd of dat wel mocht". DIT IS WEDEROM NIET WAAR! In de bespreking met de ADR, overigens de enige instantie die enige hoor en wederhoor heeft toegepast, staat beschreven zoals het is. Het CAF team droeg haar bevindingen over aan Toeslagen, waar werd beslist of er moest worden ingegrepen en zo ja wanneer en op welke wijze!! Dit is bij de ADR bevestigd door zowel onszelf, als door een aantal bij Toeslagen werkzame personen in die tijd, waaronder de toenmalig teamleider van het team handhavingsregie. Opdrachten konden niet door het CAF team worden gegeven, alleen door Toeslagen zelf. Dat hier iemand bij betrokken was die tevens lid was van het CAF team doet daaraan niets af. Instructies werden gegeven vanuit Toeslagen en niet vanuit het CAF team. Wederom gebrek aan hoor en wederhoor.

De commissie Donner legt in haar rapport een directe link legt tussen mogelijke vooringenomenheid en de dossiers waarin Toeslagen zijn stopgezet zonder eerst individuele stukken te beoordelen. Deze passage insinueert op grond van alinea 5.3.2. dat het combiteam deze beslissing nam en dus vooringenomen was en de rest van Toeslagen niet (meer). Dat is niet acceptabel. Het besluit om een zachte stop toe te passen of om wie dan ook maar te behandelen is geen besluit van het combiteam, maar een besluit bij Toeslagen. Dat was altijd zo, en nog extra als het middel zachte stop werd in gezet. Wie wanneer werd uitgevraagd, op welke wijze dit gebeurde, hoe dit verder werd behandeld, welke zaken zijn toegekend en afgewezen, wat er in bezwaar en beroep is gebeurd is volstrekt buiten de scope van het CAF team. Het zou ook vooringenomen kunnen zijn om kleine omissies te vertalen in alles terugbetalen. Maar ook dat was geen actie of beslissing waar het CAF team bij betrokken was. Kortom: wie maakt het verhaal nu eens een keer zuiver, zoals het is?

Het CAF team keek breed ook naar het fiscale aangiftegedrag van de facilitator en keek naar mogelijkheden om bevindingen te doen inzake de werkelijke actuele gang van zaken. Nadat de bevindingen in het veld waren gedaan, werden de bevindingen daarvan overgedragen aan de afdeling Toeslagen waar beslist werd wat er eventueel moet worden gedaan ten aanzien van het al dan niet uitvragen van individuele ouders. Het CAF team heeft zich nooit bezig gehouden met de aanpak van individuele ouders en kon daar ook geen opdracht voor geven. De commissie Donner geeft in zijn rapport aan dat het stopzetten zonder individuele beoordeling van toeslagen bij individuele burgers lijkt te zijn begonnen na de komst van het CAF team en mogelijk vooringenomen is, maar geeft niet aan wie voor die aanpak van de zogenaamde zachte stop verantwoordelijk is. Dat men op deze wijze werkte, was iets wat bij Toeslagen is beslist. Het rapport suggereert dat het combiteam die opdrachten gaf en dat is onjuist.

Overigens dacht men bij Toeslagen op deze wijze uitvoering te geven aan de wet, waarin stond dat bij twijfel (en die was er zeker!) de betalingen zouden moeten worden opgeschort, zeker in tijden van zware aandacht voor fraudebestrijding. Het systeem kende echter geen opschortknop. Daarom is daar een proces bedacht om een soort zachte stop te introduceren. Wij begrijpen volkomen dat op het moment dat het licht vol op de fraudebestrijding staat de Belastingdienst wil voorkomen dat er bij twijfel nog gedurende langere periodes geld mogelijk onrechtmatig wordt uitgekeerd. Dat lijkt ons zelfs heel verstandig, ook nu nog. Echter waren wij niet bevoegd daartoe te beslissen.

Terug nog even naar de CAF 11 zaak. Naast waarnemingen bij gastouders is verder tot 2 keer toe een bezoek gebracht aan het gastouderbureau. Per saldo zijn daar 8 dossiers bekeken, waarvan in 7 van de 8 gevallen concrete aanwijzingen zijn aangetroffen dat er urenstaten zijn ingevuld die niet overeenkomstig de werkelijkheid waren. Dit is wederom doorgegeven aan Toeslagen en tevens besproken met de eigenaar van het bureau, die enorm schrok van de bevindingen van de onderzoekers en duidelijk aangaf dat hij in gebreke is gebleven. Hier is een verslag van opgemaakt en in het dossier voorhanden. Kern van de vraag voor het combiteam was of deze facilitator in strafrechtelijke zin iets te verwijten viel. Dat was zo, maar leek zich te beperken tot het mogelijk plegen van valsheid in geschrifte. Op basis van de aantoonbaar onjuiste urenstaten, werden door het bureau jaaroverzichten vervaardigd die werden verzonden aan gastouders en ook aan Toeslagen. Echter werd de beloning voor de facilitator niet anders, als gastouders/vraagouders teveel uren schreven en konden we ook niet aantonen dat deze facilitator zelf betrokken was bij het aanvragen van te hoge toeslagen. Daarom is deze zaak uiteindelijk niet aangemeld voor het strafrecht, omdat de enkele constatering van de valsheid in geschrifte daarvoor te mager was.

Op basis van zowel de constateringen in de waarnemingen ter plaatse als de bevindingen bij het bureau is vervolgens door Toeslagen besloten om baliebrieven te sturen aan de populatie die geregistreerd stond als gastouder bij het bewuste bureau. Het besluit wie op welke wijze wat zou moeten doen en bij het besluit om al dan niet voortijdig te stoppen is een besluit bij Toeslagen en een besluit dat niet genomen kon worden door het Combiteam.

Zie bijlage 1 voor het complete feitenrelaas CAF 11

In Den Haag is behoorlijk met dit dossier geworsteld. Er zijn pogingen gedaan om het brandje zo klein mogelijk te houden en de bewindspersoon in het zadel te houden. De voormalig DG heeft deze strategie met ons gedeeld in gesprekken met het team en signaleert dit laatste ook in zijn brief aan de minister en noemt daarin ook de rol van het Kerndepartement, waar hij vraagtekens bij plaatst.

Daarbij zijn een aantal strategieën gevolgd die – bezien van uit ons perspectief – niet bepaald fris zijn.

1: Allereerst heeft men willen doen voorkomen dat deze hele problematiek zich alleen zou hebben voorgedaan in het dossier CAF 11 en toen dat niet meer houdbaar was, uitsluitend bij CAF zaken. Uit het rapport van Donner nu blijkt heel duidelijk dat de werkwijze die gehanteerd is veel breder gold en in hoofdzaak voortvloeit uit strakke regelgeving die keer op keer via jurisprudentie is bevestigd. Echter op onze interne beeldkrant houden we nog maar steeds vol dat het hier gaat om de CAF zaken, waarmee dus wederom onze naam op een permanente wijze in negatieve context wordt geplaatst bij deze problematiek en in feite het beeld versterkt wordt als zou dit door de komst van het CAF team veroorzaakt zijn.

2: De voormalig staatssecretaris is door adviseurs in Den Haag geadviseerd om in de brief van 15 november 2019 aan de Kamer krachtig afstand te nemen van het combiteam. Dit is de brief bij het WOB verzoek waarin alle nieuwsbrieven van het CAF zonder enige screening naar buiten zijn gebracht en geheel niet gekeken is of dit wel zo moest. In de nieuwsbrieven staan nogal wat persoonlijke opvattingen, maar ook strategische en tactische informatie. Zaken die normaal gesproken zouden worden gelakt. Deze brieven hadden niets met beleid of beleidsvoorbereiding te maken, maar waren bedoeld om onze leiding transparant te informeren over de activiteiten en waar we tegen aan liepen. In de brief van 15 november wordt door de staatssecretaris afstand genomen van het team en worden passages uit de brieven naar voren gehaald die zonder enige vorm van hoor of wederhoor, of enige vorm van context naar buiten zijn gebracht. In onze ogen zijn hiermee grenzen overschreden. Allereerst schending van de plicht tot hoor en wederhoor, maar ook zeker het recht op bescherming door de werkgever van hun werknemers, die niet meer of minder gedaan hebben dan het uitvoeren van het werk dat aan hen is opgedragen en waarover ze week in, week uit informatie hebben verstrekt aan hun meerderen. We hebben tevens aanwijzingen dat het plegen van deze karaktermoord min of meer bewust heeft plaatsgevonden. Over deze gang van zaken hebben we als team een brief gestuurd aan Jaap Uijlenbroek. Na zijn vertrek hebben we dit stuk aangeboden aan de plaatsvervangend DG mevrouw Diepstraten. Echter is een reactie van haar uitgebleven. Vervolgens hebben we de directeur UHB benaderd en via hem zijn we uitgekomen bij de interim DG Toeslagen en Belastingen die dit stuk ook hebben ontvangen. Per mail hebben we aangegeven dat de inhoud van deze brief beschouwd kan worden als een klacht hoe onze werkgever met ons omgaat. Behoudens mondeling begrip voor onze situatie, zijn we hier echter nog niet veel verder mee gekomen.

Zie bijlage 2 met de reactie van het CAF team op de brief van de staatssecretaris van 15 november 2019.

De nuance die nu enigszins is aangebracht door de rapporten van de ADR en de commissie Donner zijn daarom niet genoeg als het gaat om onrecht dat wij hebben ervaren. Het gaat zeker ook over de erkenning van de werkgever dat dit traject niet goed is gegaan, dat wij ten onrechte vermalen zijn, het gebrek aan hoor en wederhoor, de onveilige situatie, de foutieve beelden over CAF die maar blijven dooretteren als niemand deze eens een keer tegenspreekt, over het feit dat er geprobeerd is de hele affaire bij toeslagen te beperken tot de zogenaamde CAF zaken, terwijl men al maanden weet dat dit niet het probleem is en dit veel breder is etc. etc. Bovendien is het raar dat in alle gesprekken met iedereen die ons aan tafel krijgt wordt aangegeven dat men ons snapt en onze pijn voelt, maar dat niemand dit kennelijk in officiële zin durft te bevestigen. Zo hebben veel oude en nieuwe leiders met ons gesproken en is dat nooit genoemd in enig weekbericht. Alsof we besmet zijn.

PS: Het aantal dossier dat door Donner genoemd worden als dossiers waar mogelijk eveneens vooringenomenheid zou kunnen spelen, bevatten een aantal dossiers met veel correcties die strafrechtelijk zijn aangepakt. De stopzetting van de betaling zou dus heel goed terecht kunnen zijn.